

Aleg. 113.

Sprawozdanie

Wydziału krajowego w przedmiocie przeistoczenia sześcioklasowej szkoły żeńskiej w Kołomyi na ośmioklasową szkołę wydziałową.

Wysoki Sejmie!

Reprezentacya gminy miasta Kołomyi wniosła podczas sesji sejmowej w r. 1886/7. petycyę do Wysokiego Sejmu o przeistoczenie tamtejszej sześcioklasowej szkoły żeńskiej na ośmioklasową szkołę wydziałową żeńską — *Alegat A.*

Alegat A.

Uchwałą z dnia 22. Stycznia 1887. odstąpił Wysoki Sejm powyższą petycyę Wydziałowi krajowemu do przychylnego załatwienia i do przedłożenia odpowiedniego wniosku na najbliższej sesji sejmowej.

W celu wykonania powyższego polecenia Wysokiego Sejmu, musiał Wydział krajowy przedewszystkiem odnieść się do Rady szkolnej krajowej z prośbą, o niektóre wyjaśnienia i daty niezbędne do sprawozdania, mającego się przedłożyć Wysokiemu Sejmowi, petycyca bowiem została wniesioną i załatwioną bez żadnego współdziałania władz szkolnych i nie zawierała ani projektu statutu przyszłej szkoły wydziałowej, ani też dostatecznych dat co do kosztów jej założenia i utrzymania. Kiedy następnie Rada szkolna krajowa żądanych wyjaśnień Wydziałowi krajowemu dostarczyła, okazała się potrzeba niektórych zmian i poprawek w projekcie statutu, ułożonym przez Radę szkolną okręgową, a przez pełnomocników gminy miasta Kołomyi przyjętym. Zmieniony według udzielonych wskazówek projekt statutu nadszedł do Wydziału krajowego dopiero 16. Września b. r. i z tego powodu Wydział krajowy dopiero teraz jest w możności przystąpić do wykonania uchwały Wysokiego Sejmu.

Petycyca A. domaga się założenia w Kołomyi ośmioklasowej szkoły wydziałowej żeńskiej, w miejsce istniejącej tam dotychczas sześcioklasowej szkoły pospolitej żeńskiej i przyjęcia na fundusz szkolny krajowy całej nadwyżki wydatków na płace dyrektora i nauczycielek, jaka skutkiem założenia tej nowej szkoły wydziałowej, a raczej przeistoczenia istniejącej 6-klasowej szkoły pospolitej na 8-klasową szkołę wydziałową, na przyszłość do pokrycia pozostanie.

Gmina miasta Kołomyi przyjęła ze swej strony mocą dołączonej do petycyi uchwały swej Reprezentacyi z dnia 30. Grudnia 1886. zobowiązanie, oddać na użytek 8-klasowej szkoły wydziałowej żeńskiej swoją pod l. k 5 w śródmieściu w Kołomyi położoną jednopiętrową realność, w której obecnie mieści się 6-klasowa szkoła pospolita żeńska i pomieszkanie kierującej nauczycielki tej szkoły — dalej zobowiązała się gmina do skutecznienia potrzebnej adaptacyi

i w razie potrzeby do wynajęcia dalszych ubikacyj na klasy paralelne, wreszcie do dostarczenia dla tej szkoły potrzebnego opału, oświetlenia i obsługi. Przyjęcie powyższych zobowiązań zawarte jest także w protokolarnem oświadczeniu pełnomocników gminy miasta Kołomyi z d. 15. Września 1887. (*alegat B.*), gdzie nadto powiedziano wyraźnie, że gmina wszelkie t. z. wydatki rzeczowe na powstać mającą szkołę wydziałową w zupełności na się przyjmuje.

Co do wydatków na płace nauczycielskie, gmina tak w swej petycyi, jak i w dodatkowej deklaracyi B. oświadcza wyraźnie, że nie zobowiązuje się do żadnych wyższych ciężarów po nad te prestacye, jakie dotychczas w ogóle na płace nauczycieli szkół ludowych w Kołomyi uiszczala, t. j. po nad kwotę 5.170 zł. w. a, i domaga się, aby część wydatku na płace dyrektora i nauczycielek przyszłej szkoły wydziałowej, niepokrytą dotychczasowymi prestacyami pieniędzmi gminy, fundusz szkolny okręgowy a względnie krajowy przyjął na siebie.

Wydatki na płace nauczycielskie w dotychczasowej 6-klasowej szkole żeńskiej, pokrywane prestacyami pieniędzmi gminy miasta Kołomyi, są według odezwy Rady szkolnej krajowej z 25. Października 1887. l. 15.157 następujące:

1) płace sześciu nauczycielek po 600 zł. rocznie	3.600 zł.
2) dodatek za kierownictwo	100 „
Razem	3.700 zł.

W razie przekształcenia tej szkoły na 8-klasową szkołę wydziałową, wydatki na płace nauczycielskie wynosiłyby zaś:

1) na płacę dyrektora	800 zł.
2) dodatek za kierownictwo	200 „
3) na płace 4 starszych nauczycielek szkoły wydziałowej po 800 zł.	3 200 „
4) „ „ 4 nauczycielek szkoły pospolitej, połączonej z wydziałową, po 600 zł.	2.400 „
5) remuneracya katechety	300 „
Razem	6.900 zł.

czyli w porównaniu z dotychczasowym wydatkiem	3.700 „
	<u>o . 3.200 zł.</u>

rocznie więcej. Nadwyżkę tę miałyby pokrywać fundusz szkolny okręgowy, właściwie zaś fundusz szkolny krajowy w zupełności, gmina bowiem, jak już wyżej powiedziano, wyraźnie się zastrzegła, że do żadnych wyższych prestacyj na płace nauczycielskie się nie zobowiązuje. Podnieść tu jeszcze należy, że w powyższej sumie wydatków na płace nauczycielskie nie są zawarte płace nauczycieli, względnie nauczycielek na kursie uzupełniającym teoretycznym, ani na kursie praktycznym robót kobiecych, które to kursa według załączonego *alegatu C.* projektu statutu przy szkole wydziałowej w Kołomyi urządzone być mają, albowiem według postanowień tego statutu, wydatki na utrzymanie obu tych kursów, pokrywane być mają w zupełności z opłat szkolnych, przez uczennice uiszczanych.

W obec znacznego obciążenia funduszu szkolnego krajowego, jakie przeistoczenie dzisiejszej 6-klasowej szkoły żeńskiej na 8-klasową wydziałową żeńską w Kołomyi musiałoby za sobą pociągnąć, Wydział krajowy nie mógłby wprawdzie przemawiać za uwzględnieniem życzenia gminy miasta Kołomyi. Mając wszelako w uchwale Wysokiego Sejmu z dnia 22. Stycznia 1887. dane sobie polecenie przychylnego załatwienia wspomnianej na wstępie petycyi Reprezentacyi gminy miasta Kołomyi, Wydział krajowy po przedstawieniu stanu rzeczy, zakończyć musi swe sprawozdanie wnioskiem:

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

1) W miejsce dotychczasowej 6-klasowej szkoły ludowej pospolitej żeńskiej w Kołomyi, utworzoną zostanie w tem mieście z początkiem roku szkolnego 1889/90. 4-klasowa szkoła

wydziałowa żeńska, połączona z 4-klasową szkołą pospolitą, tudzież z kursami uzupełniającymi, mianowicie z kursem praktycznych robót kobiecych i kursem teoretycznym dla dorosłej młodzieży płci żeńskiej, a to w myśl załączonego jak C. statutu.

2) Wszystkie w Art. XXIV. ustawy z dnia 2. Lutego 1885. Nr. 29 Dz. ust. kr. wymienione wydatki na powyższą szkołę wydziałową żeńską, ponosić będzie gmina miasta Kołomyi z własnych swoich funduszków.

3) Wydatki na płace dyrektora i nauczycielek powyższej szkoły, o ile nie są pokryte prestacyami pieniężnymi, przez gminę miasta Kołomyi na ten cel dotychczas uiszczanemi, ponosić będzie fundusz szkolny okręgowy, a względnie krajowy.

4) Wydatki na utrzymanie kursów uzupełniających, teoretycznego i praktycznego, przy powyższej szkole urządzać się mających, pokrywane być mają wyłącznie z opłat szkolnych i dobrowolnych datków.

Z Rady Wydziału krajowego Królestwa Galicyi i Lodomeryi z Wielkiem Księstwem Krakowskiem.

Lwów dnia 22. Października 1888.

Marszałek krajowy:

Tarnowski, w. r.

Sprawozdawca:

Oktaw Pietruski, w. r.

Członek Wydziału krajowego.

O d p i s

petycyi Reprezentacyi gminy miasta Kołomyi z 30. Grudnia 1886.
wniesionej do Wysokiego Sejmu do l. 637.

Reprezentacya miasta Kołomyi wnosi przed Wysoki Sejm prośbę o zezwolenie na założenie w Kołomyi ośmioklasowej szkoły wydziałowej dla dziewcząt i na pokrycie z funduszków krajowych kosztów założenia i utrzymania tej szkoły, o ile by nie wystarczały na to fundusze dostarczane dotychczas przez gminę miasta Kołomyi na utrzymanie pospolitej sześcioklasowej szkoły ludowej dla dziewcząt.

W Kołomyi bowiem, w mieście liczącem około 25.000 stałych i bardzo znaczną liczbę czasowo przebywających mieszkańców, istnieje dotychczas tylko jedna pospolita sześcioklasowa szkoła ludowa dla dziewcząt, która atoli ze względu na tutejsze i okoliczne rozgłośne stosunki przemysłowe i handlowe, a tem samem i na bardzo znaczny przyrost stosunkowo oświecenijszej ludności, bynajmniej już potrzebie oświaty żeńskiej części tejże ludności nie wystarcza, i zmusza ją albo do niewygodnego i drogiego poszukiwania dla swej żeńskiej dziatwy wyższych zakładów naukowych w innych odległych miastach kraju, albo co się częściej zdarza, do zrzeczenia się korzyści, wypływających z nieodzownego w terażniejszych czasach wyższego wykształcenia kobiet. Że ta ludność usilnie pragnie tego wyższego wykształcenia kobiet, widać z tego, że od roku 1885/6, w którym przeistoczono dawniejszą czteroklasową szkołę ludową dla dziewcząt na sześcioklasową, wzmogła się frekwencya w tej szkole bardzo znacznie, gdyż na 1450 do uczęszczania do szkoły obowiązanych dziewcząt, uczęszczało w rzeczywistości w r. 1884/5 672 dziewcząt, a w roku 1885/6 już 789, w bieżącym zaś roku szkolnym uczęszcza ich aż 906. Szczegółowy wykaz załączony pod A. wykazuje, że przyrost jest przedewszystkiem widoczny i największy w najniższych klasach, i świadczy z jednej strony, że młodzież niewieścia w nadziei otrzymania wyższego wykształcenia w rozszerzonej szkole, garnie się do niej chętniej, niżeli to dotychczas miejsce miało, z drugiej zaś strony daje rękojmię, że ten przyrost będzie jeszcze większy, jeżeli się tę szkołę jeszcze więcej rozszerzy, względnie do wyższego stopnia szkoły wydziałowej podniesie. Wszak już teraz udało się władzy szkolnej przy terażniejszej pospolitej szkole dla dziewcząt, nawet w części kosztem uczącej się młodzieży, urządzić kurs dopełniający, liczący siedmnaście uczennic.

Potrzeba tedy urzędzenia w Kołomyi szkoły wydziałowej dla dziewcząt jest już z tego, co przytoczono, tak widoczną, że Reprezentacya miasta uważa wszelki dalszy dowód za zbyteczny i nie chce dalszymi wywodami w tej mierze nużyć uwagi Wys. Sejmu. Przy założeniu i urzędzeniu szkoły wydziałowej dla dziewcząt w miejsce dzisiejszej rozszerzonej pospolitej szkoły ludowej, musi atoli bardzo wiele rozehodzić się o pokrycie połączonych z tem założeniem większych kosztów i wydatków. Oprócz budynku, opału, światła i funduszu na opłacenie obsługi, dostarcza miasto Kołomyja na pokrycie wydatków utrzymania terażniejszej swej rozszerzonej szkoły dla dziewcząt, a mianowicie na częściowe pokrycie płac pięciu starszych nauczycielek po 600 zł. a. w. i jednej młodszej nauczycielki po 300 zł., tudzież na wynagrodzenie kierującej nauczycielce trudów kierownictwa po 100 zł., razem kwotę 3.460 zł. wynoszących, odpowiednią statutem organizacyjnym oznaczoną kwotę.

W przyszłości wynosiłyby te koszta z tytułu płac trzech starszych nauczycielek szkoły wydziałowej po 800 zł., jednej młodszej nauczycielki szkoły wydziałowej i trzech starszych nauczycielek szkoły ludowej po 600 zł., tudzież jednej młodszej nauczycielki szkoły ludowej po

360 zł., dalej z tytułu należności dyrektora za kierownictwo szkoły po 200 zł. razem 5.360 zł., czyli o 1.900 zł. więcej, aniżeli obecnie wynoszą koszta utrzymania pospolitej sześcioklasowej szkoły ludowej. A dodajmy do tego zwiększone wydatki na opał, światło, obsługę, przyrządy szkolne i t. p. o najmniej 100 zł., to powstałaby różnica w wydatkach na szkołę wydziałową, w porównaniu z wydatkami utrzymania dzisiejszej szkoły pospolitej, nie licząc płacy dyrektora szkoły i katechety w kwocie 2.000 zł. Tej kwoty nie jest w stanie miasto Kołomyja pokryć z własnych funduszków, gdyż jego budżet przedstawia już od dłuższego szeregu lat znaczne deficyty i wskutek tego popadło miasto w znaczne bo 400.000 zł. dosięgające długi. Reprezentacya miasta atoli z uwagi, iż miasto za świadectwem przedłożonego pod B. sumarycznego wykazu wydaje na szkoły w swoim obrębie rocznie 16.639 zł. 25 ct., a na same szkoły ludowe 7.771 zł. 25 ct., nie licząc wydatków na utrzymanie i restauracyę budynków szkolnych i na dostarczane w naturze drzewo opałowe, pomimo że według ustawowego obowiązku opłacania datków na szkoły w wysokości $\frac{9}{100}$ od kwoty podatkowej wraz z dodatkami rządowymi wynoszącej kwotę 41.459 zł. 69 ct., powinnyby płacić tylko datek w kwocie 3.731 zł. 40 ct. sądzi, że w niniejszym wypadku zachodzi przewidziany w Art. V. ustawy z 2. Lutego 1885. l. 29 Dz. u. kr. warunek, według którego nadwyżka wydatków na utrzymanie szkoły wydziałowej dla dziewcząt w Kołomyi według krajowego funduszu pokrytą być winna. Reprezentacya tedy miasta Kołomyi powzięła za świadectwem urzędownie stwierdzonego wypisu z księgi uchwał, załączonego pod C. uchwałę tej treści, że na wypadek założenia ośmioklasowej szkoły wydziałowej dla dziewcząt w Kołomyi, oddaje gmina Kołomyi na użytek tejże szkoły swoją pod l. kons. 5 w śródmieściu Kołomyi położoną jednopiętrową realność, w której obecnie mieści się sześcioklasowa szkoła ludowa dla dziewcząt i mieszkanie kierującej nauczycielki z obowiązkiem potrzebnej adaptacyi i w razie potrzeby wynajęcia dalszych ubikacyj na klasy paralelne; i obowiązuje się do dostarczenia dla tej szkoły potrzebnego opału, oświetlenia i obsługi, tudzież do płacenia na częściowe pokrycie płac nauczycielskich takiej samej kwoty, jaką płaciła dotychczas gmina Kołomyi na częściowe pokrycie płac nauczycielek przy pospolitej sześcioklasowej szkole ludowej dla dziewcząt, t. j. kwotę dotychczasowym statutem organizacyjnym określoną, i udaje się z prośbą przed Wysoki Sejm. Wysoki Sejm raczy przychylić się do jej na wstępie wymienionej prośby i uchwali założyć w Kołomyi ośmioklasową wydziałową szkołę dla dziewcząt i orzecze, że do założenia i utrzymania jej będzie się fundusz krajowy przyczyniać co roku odpowiednią, datkami gminy Kołomyi niepokrytą kwotą.

D. j. w.

Sub-alegat 2.

Sub-alegat 3.

Subalegat 1. do alegatu A. do sprawozdania Wydziału krajowego l. 35.558/88.

Wykaz

dziewcząt obowiązanych do uczęszczania do szkoły (czyli w wieku szkolnym od 6. r. do 12. będących) 1450.

Z tych uczęszczało do szkoły żeńskiej:

w roku szkolnym 1884/5:		W roku szkolnym 1885/6:		W roku szkolnym 1886/7:	
do klasy I. niższego oddz.	267	do klasy I.	301	do klasy I.	357
" " I. wyższego "	161	" " II.	282	" " II.	231
" " II.	130	" " III.	97	" " III.	167
" " III.	79	" " IV.	64	" " IV.	83
" " IV.	32	" " V.	22	" " V.	36
		" " VI.	33	" " VI.	15
				na kursie dopełniającym	17
Razem	672	Razem	789	Razem	906

Od roku 1885/6 przestoczona została 4-klasowa szkoła żeńska na 6-klasową.

Subalegat 3. do alegatu A. do sprawozdania Wydziału krajowego l. 35.558/88.

O d p i s

uchwały Rady gminnej z dnia 30. Grudnia 1886., powziętej w obecności 31 radnych pod przewodnictwem zastępcy burmistrza p. Dra Wilhelma Rascha. Początek o godzinie 6. wieczorem. I. przedmiot l. 9768. Sprawa przeistoczenia sześcioklasowej szkoły żeńskiej na ośmioklasową szkołę wydziałową.

Uchwalono :

a) Założenie szkoły wydziałowej dla dziewcząt w Kołomyi uważa się za rzecz pożądaną i Reprezentacya gminna odniesie się z prośbą do Wysokiego Sejmu względem założenia takiej szkoły w Kołomyi i względem pokrycia z funduszków krajowych wydatków na założenie tej szkoły, o ileby nie wystarczały na to fundusze dostarczane dotychczas przez gminę miasta Kołomyi na utrzymanie pospolitej sześcioklasowej szkoły ludowej dla dziewcząt.

b) Na wypadek założenia ośmioklasowej szkoły wydziałowej dla dziewcząt w Kołomyi, oddaje gmina miasta Kołomyi na użytek tejże szkoły swoją w śródmieściu pod l. kons. 5 położoną jednopiętrową realność, w której mieści się obecnie sześcioklasowa szkoła ludowa dla dziewcząt i pomieszkanie dla kierującej nauczycielki z obowiązkiem potrzebnej adaptacji i w razie potrzeby wynajęcia dalszych ubikacyj na klasy paralelne i obowiązuje się do dostarczenia dla tej szkoły potrzebnego opału, oświetlenia i obsługi, tudzież do płacenia na częściowe pokrycie płac nauczycielskich takiej samej kwoty jaką płaci dotychczas gmina na pokrycie płac nauczycielek przy pospolitej szkole ludowej sześcioklasowej dla dziewcząt.

c) Przesłanie petycyi do Wys. Sejmu w sprawie założenia ośmioklasowej szkoły dla dziewcząt w Kołomyi, ma nastąpić jeszcze do teraźniejszej kadencji sejmowej na ręce posła naszego miasta Wielm. Wierzbickiego.

Posiedzenie zamknął pan przewodniczący o godz. $\frac{3}{4}$ na 9 wieczorem. Dr. *Rasch m. p.*, zastępca burmistrza. *Szybalski m. p.*, trzymający pióro. Za zgodność: *Astán, m. p. L. S.*

Alegat B. do sprawozdania Wydziału krajowego l. 35.558/88.

P r o t o k ó ł

spisany w c. k. Radzie szkolnej okręgowej w Kołomyi dnia 15. Września 1887. wskutek polecenia Wys. c. k. Rady szkolnej kraj. z dn. 1. Czerwca 1887. l. 5908, w sprawie przekształcenia 6-klasowej szkoły żeńskiej w Kołomyi na szkołę wydziałową żeńską, połączoną ze szkołą pospolitą, tudzież kursem nauki dopełniającej.

Stają osobiście w imieniu gminy Kołomyi pp. Podlaszecki Adolf, c. k. radca Sądu krajowego i dr. Władysław Piaskiewicz i przedkładają tu załączone $\cdot$ /. $\cdot$ pełnomocnictwo, a po dokładnem roztrząśnieniu powyż wyrażonej sprawy w każdym kierunku składają następujące oświadczenie:

„Odwołujemy się przedewszystkiem na petycyę gminy Kołomyi wniesioną do Wysokiego Sejmu w sprawie przekształcenia tutejszej 6-klasowej szkoły żeńskiej na szkołę wydziałową

łową połączoną ze szkołą pospolitą, tudzież na dotyczącą uchwałę tutejszej Rady gminnej z dnia 16. Grudnia 1886. dołączoną w wiarogodnym odpisie do rzeczonyj petycyi, a potwierdzoną obecnie przez tutejszą Radę powiatową“.

Od powyższej uchwały Rady gminnej obecnie nie odstępujemy wcale, lecz takową wyjaśniamy w ten sposób:

Na mocy dotychczasowych zobowiązań gminy Kołomyi, tudzież orzeczeń organizacyjnych Wysokiej c. k. Rady szkolnej krajowej z dnia 27. Lutego 1875. l. 12.223, z 21. Sierpnia 1885, l. 8.228 i z 22. Października 1885. l. 13 206 opłaca też gmina na płacę nauczycieli we wszystkich szkołach, należących do kołomyjskiego związku szkolnego ogólną kwotę 5.170 zł. do czego doliczamy jeszcze kwotę 100 zł. płaconą przez gminę Kołomyję nauczycielowi gimnastyki i pauszale tj. na potrzeby szkolne i urzędowe wynoszące kwotę 95 zł.

Otóż oświadczamy niniejszem, że pod „utrzymaniem“ projektowanej szkoły, którego rzeczona petycyja do Wys. Sejmu z funduszków krajowych żąda, rozumiemy płacę nauczycielek i dyrektora tejże szkoły, względnie tę jej część, która zostanie niepokrytą dotychczasowemi powyż wyrażonemi prestacyami gminy.

Na wypadek więc rozszerzenia istniejącej 6-klasowej szkoły żeńskiej na szkołę wydziałową, nie obowiązuje się gmina Kołomyi do żadnych wyższych ciężarów na płacę nauczycieli wskutek powiększyć się mających sił nauczycielskich i wskutek ich wyższych ustawą unormowanych płac, lecz taką prestacyę na ten cel uiszcząć chce, jaką dotąd w ogóle na płacę nauczycieli szkół kołomyjskich uiszcziała t. j. kwotę 5.170 zł. względnie 5.365 zł. Nadmienić tu musimy, że pretensya gminy do funduszu krajowego na cel rzeczonyj rozszerzenia szkoły żeńskiej jest słuszną, skoro gmina Kołomyja prócz poniżej wymienionych wydatków rzeczonych o wiele wyższą na płacę nauczycieli prestacyę uiszczają, jak w myśl ustawy, płacąc tylko 9% od jej przypisanych podatków stałych, płaciłaby miała.

Co się tyczy kosztów założenia projektowanej szkoły, to rozumiemy koszta dostarczenia, adaptacyi i utrzymania budynku szkolnego i obowiązek pokrycia tych kosztów, przyjmuje gmina w zupełności. Gmina Kołomyi przyjmuje więc na siebie koszta adaptacyi budynku, jako też wszelkie t. z. wydatki rzeczowe, a w szczególności oddaje na użytek projektowanej szkoły swoją w śródmieściu pod l. kons. 5 położoną jednopiętrową realność, w której mieści się obecnie 6-klasowa szkoła żeńska i pomieszczenie dla kierującej nauczycielki z obowiązkiem potrzebnej adaptacyi i wynajęcia wedle potrzeby dalszych ubikacyj na klasy paralelne, obowiązując się wreszcie do dostarczenia dla tejże szkoły potrzebnyj opału, oświetlenia i obsługi.

Zgadzamy się w końcu na projekt statutu dla powstać mającej szkoły 8-klasowej żeńskiej połączonej z pospolitą szkołą żeńską, który w załączeniu /./. opatrzony naszymi podpisami przedkładamy, jak również na plan naukowy ułożony dla szkoły wydziałowej w myśl rozporządzenia wys. c. k. Rady szkolnej krajowej z d. 25. Sierpnia 1886. l. 9.447, z tym atoli dodatkiem, że do przedmiotów naukowych ma być także nauka drugiego języka krajowego tj. ruskiego w 2. godzinach tygodniowo w rzeczonyj szkole w tym samym jak dla języka polskiego zakresie udzielaną. Kołomyja dnia 16. Września 1887. Jako pełnomocnicy miasta Kołomyi: *Podlaszecki w. r.*, *Dr. Wł. Piaskiewicz w. r.*, *Adryan Łotocki w. r.*, c. k. okr. inspektor szkół.

Projekt statutu

szkoły wydziałowej żeńskiej połączonej z pospolitą, tudzież kursów nauki dopełniającej w Kołomyi.

§. 1.

Cel szkoły wydziałowej żeńskiej wskazuje Art. IX. krajowej ustawy szkolnej z dnia 2. Lutego 1885. (Nr. 28. Dz. u. kr.)

§. 2.

Ze szkołą wydziałową łączą się kursa uzupełniające teoretyczny i praktyczny.

§. 3.

Szkoła wydziałowa wraz z kursami uzupełniającymi tworzy organiczną całość i zostaje pod jedną Dyrekcją. Tej samej Dyrekcji podlega zarazem czteroklasowa żeńska szkoła ludowa pospolita, połączona ze szkołą wydziałową.

§. 4.

Językiem wykładowym tak szkoły pospolitej jak i wydziałowej, tudzież kursów uzupełniających jest język polski.

I. Szkoła wydziałowa.

§. 5.

Szkoła wydziałowa obejmuje kurs nauki czteroletni o 4 klasach.

§. 6.

Warunkiem przyjęcia uczennicy do tej szkoły jest świadectwo z IV. klasy szkoły ludowej pospolitej, lub pomysłny wynik egzaminu wstępnego, przy którym kandydatka wykazać ma znajomość wszystkich przedmiotów przepisanych planem naukowym dla klasy IV. czteroklasowych szkół żeńskich.

§. 7.

Prócz przedmiotów wskazanych Art. VII. i IX. ustawy krajowej z d. 2. Lutego 1885., będą także udzielane język francuski i nauka muzyki jako przedmioty nadobowiązkowe.

§. 8.

Nauka ma się odbywać wedle planu naukowego, wydanego przez Wysocką c. k. Radę szkolną krajową dnia 25. Sierpnia 1886. l. 9.447, dopóki Rada szkolna krajowa nie uzna potrzeby wydania dla szkoły wydziałowej żeńskiej w Kołomyi osobnego planu lub przeprowadzenia w wydanym planie zmian.

§. 9.

Grono nauczycielskie szkoły wydziałowej żeńskiej składa z Dyrektora, katechety i 4 nauczycielek z kwalifikacją do szkół wydziałowych. Radzie szkolnej okręgowej, a w razie wątpliwości, Radzie szkolnej krajowej przysłuża oznaczenie grup kwalifikacyjnych, do których uzdolnienie potrzebne mają wykazać kompetentki przy każdorazowym ogłoszeniu konkursowem, ażeby wymaganiom planu naukowego, co do rozkładu przedmiotów naukowych, stało się zadość.

Kierownik zaś ma wykazać się przynajmniej patentem nauczycielskim dla szkół wydziałowych.

§. 10.

Dyrektor i 4 nauczycielki dla 4 klas szkoły wydziałowej mają posady stałe, katecheta zaś otrzyma osobne wynagrodzenie, dopóki ustawa jego stanowiska w inny sposób nie określi.

II. Kurs uzupełniający teoretyczny.

§. 11.

W myśl art. XII. ustawy krajowej z dnia 2. Lutego 1885. urządza się kurs uzupełniający o kierunku teoretycznym dla młodzieży dorosłej płci żeńskiej. Czas trwania tego kursu oznaczy Rada szkolna krajowa na przedstawienie Rady szkolnej miejscowej.

§. 12.

Kurs ten ma na celu uzupełnienie wykształcenia, udzielonego przez szkołę wydziałową i obejmować może następujące przedmioty:

- a) Historję literatury powszechnej z szczególnem uwzględnieniem literatury polskiej.
- b) Historję powszechną nowszych czasów.
- c) Estetykę ze szczególnem uwzględnieniem utworów ducha polskiego.
- d) Wiadomości z higieny, pedagogii, dydaktyki o ile są potrzebne w przyszłym powołaniu kobiety.
- e) Naukę gospodarstwa domowego.

Liczbę godzin wyznacza Rada szkolna miejscowa, nauka zaś powinna być tak rozłożoną, by uczennicom tego kursu umożliwić korzystanie z nie których działów kursu praktycznego robót kobiecych.

§. 13.

Warunkiem przyjęcia jest ukończenie szkoły wydziałowej z dostatecznym postępem, lub złożenie egzaminu wstępnego z nauk w szkole wydziałowej udzielanych, a ilość uczennic nie może przekraczać w jednej klasie 45.

§. 14.

Nauk udzielać będą zawodowi nauczyciele lub nauczycielki, przedstawiani corocznie przez Radę szkolną miejscową do zatwierdzenia Radzie szkolnej krajowej. Remuneracye wyznacza im Rada szkolna miejscowa.

§. 15.

Udzielający nauk na tym kursie zbierać się będą pod przewodnictwem Dyrektora na konferencye peryodyczne, na których omawiane będą kwestye dotyczące kursu, a wnioski przedstawiane będą władzy nadzorczej.

§. 16.

Uczennice kursu teoretycznego składają na ręce Dyrekcyi z początkiem każdego roku prócz wpisowego 1 zł. opłatę szkolną, w kwocie miesięcznej po 2 zł., która wpływa do kasy Rady szkolnej miejscowej i służyć będzie na pokrycie wydatków z utrzymaniem kursu teoretycznego połączonych. Radzie szkolnej miejscowej służy prawo podwyższenia ewentualnie zmniejszenia opłaty, a także uwolnienia od połowy opłaty ubogich, odznaczających się w naukach uczennic na przedstawienie grona nauczycielskiego, jednak liczba uwolnionych nie ma przenosić $\frac{1}{4}$ ogółu uczennic.

III. Kurs praktyczny robót kobiecych.

§. 17.

W myśl ustawy krajowej z dnia 2. Lutego 1885. art. XI. urządza się kurs praktyczny, mający na celu praktyczne przysposobienie młodzieży i umożliwienie jej zajęcia odpowiedniego stanowiska.

§. 18.

Kurs ten obejmuje oddział krawiectwa i białego szycia a mianowicie:

- a) Naukę kroju bielizny w połączeniu z rysunkiem stosownym.
- b) Ćwiczenia w szyciu ręcznym i maszynowym, według najlepszych metod, z uwzględnieniem metody Szalenfeldowskiej i poznawanie towarów.
- c) Naukę kroju sukien w połączeniu z rysunkiem stosownym.
- d) Wykonanie robót według najnowszych metod z uwzględnieniem nauki o kolorach i stylach, tudzież towaroznawstwa.
- e) Rachunki kupieckie w połączeniu z buchalteryą.
- f) Stylistykę handlową.
- g) Geografię handlową.

§. 19.

Czas trwania tego kursu oznaczy Rada szkolna krajowa na przedstawienie Rady szkolnej miejscowej.

§. 20.

Na kurs praktycznych robót wpisać się mogą uczennice po ukończeniu z dostatecznym postępem szkoły wydziałowej, a także uczennice, które ukończyły tylko 4-klasową szkołę pospolitą, jeżeli posiadają stosowny wiek i wykazują wiadomości, odpowiadające szkole wydziałowej.

§. 21.

Nauki na kursie praktycznych robót udziela kwalifikowana nauczycielka, opłacana z funduszu powstałego z opłaty szkolnej.

§. 22.

Warunkiem uzyskania posady jest świadectwo ukończonych kursów robót kobiecych w szkole fachowej.

Posada nauczycielki na kursie robót jest tymczasową.

Prawo mianowania tej nauczycielki przysługuje na podstawie ustawy z dnia 2. Maja 1873. (Dz. u. kr. Nr. 251) Radzie szkolnej krajowej.

§. 23.

Uczennice kursu praktycznego uiszczają wpisowe w kwocie 1 zł. i chesne miesięczne w kwocie 2 zł., wpływające do kasy szkolnej, na przedstawienie jednak Dyrekcji przysługuje gronu nauczycielskiemu prawo uwolnienia od połowy opłaty, z tem zastrzeżeniem, że ilość uwolnionych nie przekroczy $\frac{1}{4}$ ogółu uczęszczających uczennic. Uczennice kursu teoretycznego, uczęszczające na kurs robót, nie składają osobnej opłaty.

§. 24.

Po ukończeniu kursu praktycznego lub teoretycznego otrzymuje uczennica świadectwo, stwierdzające postęp w naukach.

§. 25.

Radzie szkolnej okręgowej przysługuje prawo przedkładania c. k. Radzie szkolnej krajowej wniosków, mających na celu rozszerzenie w miarę potrzeby, zakresu nauki na kursach uzupełniających, tak praktycznym jak i teoretycznym, a przeto zmierzających do zmiany postanowień, zawartych w §§. 12. i 18. statutu. Decyzya w tej sprawie należy do c. k. Rady szkolnej krajowej.

§. 26.

Co do ingerencji Dyrekcji zakładu do kursu praktycznego, stosuje się w zupełności §. 15., nadto obowiązana jest Dyrekcya do składania rocznych sprawozdań Radzie szkolnej krajowej za pośrednictwem Rady szkolnej miejscowej a względnie okręgowej.

§. 27.

Rok szkolny rozpoczyna się 1. Września a kończy 15. Lipca uroczystem zamknięciem z wystawą prac uczennic.